

Jak Charita změnila pohled lidí na umírání: první hospic v Česku oslavil 30 let

12.1.2026 - | Charita ČR

Před třiceti lety se poprvé naskytla možnost lidem odcházejícím ze života strávit své poslední chvíle v prostředí respektujícím lidskou důstojnost a nabízejícím kvalitní a laskavou péči. V lednu roku 1996 přijal své první pacienty Hospic Anežky České v Červeném Kostelci. Byl vůbec prvním hospicem v České republice a průkopníkem nového přístupu k péči o umírající. Díky vizionářství a odvaze jeho zakladatelů z Diecézní charity Hradec Králové se tak začala psát historie paliativní péče u nás.

Průkopníci nové péče o umírající

Když se v 90. letech zmínilo slovo „hospic“, zřejmě málokdo věděl, co si má pod tímto pojmem představit. V českém prostředí to byla úplná novinka. Lidé umírali převážně v nemocnicích – na vícelůžkových pokojích, bez blízkosti rodiny, s návštěvami často omezenými na pár hodin týdně.

"Umíralo se v osamocení a bez duchovní péče. To jsme chtěli změnit," vzpomíná **Ing. Mgr. Miroslav Wajsar**, ředitel Oblastní charity Červený Kostelec, který byl od začátku přesvědčen, že konec života lze zvládnout i lidsky důstojným způsobem.

Když pak za ním v roce 1994 přišla s námětem postavit lůžkový hospic MUDr. Marie Svatošová, neváhal se do projektu spolu s Diecézní charitou Hradec Králové a sdružením Ecce Homo zapojit. Následovalo shánění podpory, přesvědčování, hledání dalších spojenců a sponzorů.

"Poté jsem požádal město Červený Kostelec, zda by nám darovalo vhodný pozemek. Oslovili jsme ministerstvo zdravotnictví a sháněli další podporu... Od začátku jsme nabízeli stáže a exkurze pro zájemce a studenty. Tím se také šířila myšlenka hospicové péče," popisuje **pan Wajsar**.

Město pozemek skutečně věnovalo, ministerstvo zdravotnictví výstavbu podpořilo a **Hospic Anežky České** byl slavnostně otevřen 8. prosince 1995. První pacienty pak přijal, jak již bylo zmíněno, v lednu následujícího roku. Budova ve tvaru lodi nabízela jednolůžkové pokoje s možností přistýlky pro rodinného příslušníka – na svou dobu průlomové řešení, které znamenalo odklon od neosobního prostředí nemocnic.

Inspirace ze zahraničí a odvaha změnit přístup

Zakladatelé hospice se inspirovali v kolébce hospicového hnutí – ve Velké Británii, v londýnském Hospici sv. Kryštofa. Převzali principy, které se staly základem paliativní péče, především důraz na lidskou důstojnost, úlevu od bolesti, podporu rodiny a možnost duchovního doprovázení.

"Nemocní v hospicové péči trpí nejen tělesně, ale i sociálně, duševně a duchovně. Často si kladou otázku: ‚Proč právě já? Proč moje rodina?‘ Na takové otázky není snadná odpověď. Společně s pacientem a jeho blízkými se ji však snažíme najít. Podáváme jim pomocnou ruku a říkáme: ‚Nebojte se! Vaši situaci zvládneme.‘ Spolupracujeme se sociálními pracovníky, psychology a kaplany," vysvětluje **MUDr. Jan Král**, vedoucí lékař **Hospice Anežky České**.

Inspirace pro rozvoj hospicové péče

Hospic Anežky České se stal vzorem pro další zařízení v celé republice. Díky průkopnickému úsilí se podařilo vybojovat první smlouvu s VZP a prosadit hospicovou péči jako součást zdravotního systému. Dnes je v České republice přibližně 25 lůžkových hospiců, desítky mobilních hospiců a paliativních ambulancí. Hospicová péče se rozvíjí také v nemocnicích prostřednictvím specializovaných týmů. Podle dokumentu Strategie rozvoje paliativní péče (MZ ČR, 2025) jsou **do lůžkových hospiců často přijímáni pacienti ve velmi pokročilých stavech, průměrná délka pobytu je zhruba 23,4 dne (medián 10 dní) a ročně v nich umírá kolem 5 000 pacientů.**

Charita Česká republika patří k hlavním poskytovatelům této péče. Provozuje čtyři lůžkové hospice a připravuje výstavbu pátého – Hospice pro Hradecko s odlehčovací službou ve Stěžerách u Hradce Králové. **Jen v loňském roce doprovodila v hospicích 1 190 umírajících a prostřednictvím domácí péče pomohla více než 34 tisícům pacientů.**

Po třiceti letech svého fungování a postupného rozrůstání se stala hospicová péče pevnou součástí zdravotnictví a s pojmem hospic je podle výsledků průzkumu veřejného mínění STEM/MARK z roku 2023 obeznámeno 72 % respondentů. Naproti tomu jen 43 % oslovených ví, co je paliativní péče.

Z výsledků dále vyplývá, že téma konce života je stále pro většinu společnosti tabu. Méně než pětina lidí si myslí, že se o závěru života mluví dostatečně, a téměř tři čtvrtiny uvádějí, že se o smrti začíná mluvit až ve chvíli, kdy je příliš pozdě. Přitom největší obavy z umírání se týkají bolesti, ztráty soběstačnosti a odloučení od blízkých – tedy oblastí, které právě paliativní péče dokáže řešit. Zároveň 48% lidí by si přálo umírat doma, zatímco prostředí hospice patří k méně preferovaným, což ukazuje na nutnost lepší informovanosti o tom, co hospicová péče skutečně znamená.

Lidé by měli vědět, že hospic není místem, kam se lidé „odkládají“. Ale naopak prostorem, kde se život prožívá až do posledního okamžiku – s respektem, úlevou od bolesti a podporou blízkých. A v neposlední řadě místem, kde péče nekončí úmrtím pacienta, protože hospic nabízí pomoc i pozůstalým, například formou vzpomínkových setkání.

Podpořte hospicovou péči Charity

<https://www.charita.cz/aktuality/z-domova/prvni-hospic-v-cesku-oslavil-30-let>